HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

2 octombrie 2008 *

În cauza C-372/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Supreme Court (Irlanda), prin decizia din 30 iulie 2007, primită de Curte la 6 august 2007, în procedurile

Nicole Hassett

împotriva

South Eastern Health Board,

în prezența:

Raymond Howard,

* Limba de procedură: engleza.

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd

și

Cheryl Doherty

împotriva

North Western Health Board,

în prezența:

Brian Davidson,

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann, președinte de cameră, domnii A. Tizzano (raportor), A. Borg Barthet, M. Ilešič și J.-J. Kasel, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 iunie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Medical Defence Union Ltd și MDU Services Ltd, de domnul R. Bourke, solicitor, precum și de domnii B. Murray, BL, și N. Travers, BL;

— pentru domnii R. Howard și B. Davidson, de domnii D. McDonald, SC, și E. Regan, SC;

— pentru guvernul irlandez, de domnul D. O'Hagan, în calitate de agent, asistat de domnul J. O Reilly, SC;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna A.-M. Rouchaud-Joët și de domnul M. Wilderspin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 22 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul a două litigii între domnii R. Howard și B. Davidson (denumiți în continuare „medicii"), pe de o parte, și societățile Medical Defence Union Ltd și MDU Services Ltd (denumite în continuare împreună „MDU"),

sindicatele profesionale ale acestor medici, pe de altă parte, cu privire la o cerere de despăgubire și/sau de contribuție pentru orice sumă pe care fiecare dintre aceștia poate fi obligat să o plătească cu titlu de despăgubire serviciului de sănătate la care erau încadrați în muncă, în contextul unei acțiuni în despăgubiri pentru culpă profesională intentate de doamnele N. Hassett și C. Doherty împotriva acestor servicii de sănătate.

Cadrul juridic

3 Considerentul (11) al Regulamentului nr. 44/2001 are următorul cuprins:

„Normele de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și, astfel, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură. […]”

4 Articolul 2 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

5 Articolul 5 din același regulament prevede:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;

[…]

3. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă;

[…]”

6 Conform articolului 6 din Regulamentul nr. 44/2001:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție:

[…]

2. printr-o cerere de chemare în garanție sau de intervenție, în fața instanței sesizate cu cererea principală, dacă aceasta nu a fost introdusă decât în scopul scoaterii sale de sub competența instanței în cauză;

[…]”

7 Potrivit articolului 22 din regulamentul menționat:

„Următoarele instanțe au competență exclusivă, indiferent de domiciliu:

[…]

2. în ceea ce privește valabilitatea constituirii, nulitatea sau dizolvarea societăților sau a persoanelor juridice care au sediul pe teritoriul unui stat membru ori valabilitatea deciziilor organelor acestora, instanțele din statul respectiv. […];

[…]”

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

8 Din decizia de trimitere rezultă că acțiunile principale își au originea în două acțiuni în despăgubiri introduse de doamnele Hassett și Doherty în fața instanțelor irlandeze împotriva a două servicii de sănătate irlandeze, ca urmare a unui prejudiciu grav care se pretinde că a fost cauzat din culpa profesională a medicilor încadrați în muncă la serviciile menționate (numiți în continuare „medicii"). Cele două acțiuni au făcut obiectul unei tranzacții care a condus la plata unei despăgubiri către fiecare reclamantă.

9 În cadrul acestor acțiuni, serviciile de sănătate în discuție i-au introdus în cauză pe medici pentru a le pretinde plata unei contribuții sau a unei despăgubiri aferente acțiunilor în despăgubiri menționate.

10 La momentul desfășurării faptelor care fac obiectul litigiului, medicii erau membri ai MDU. Acesta este un sindicat profesional constituit sub forma unei societăți cu răspundere limitată de drept englez, care își are sediul în Regatul Unit și a cărui activitate constă în special în acordarea unei despăgubiri membrilor săi în cadrul cauzelor care au ca obiect culpe profesionale pe care aceștia le-ar fi săvârșit.

11 Din acest motiv, medicii au solicitat MDU o despăgubire și/sau o contribuție pentru orice sumă pe care fiecare dintre aceștia ar putea fi obligat să o plătească serviciilor de sănătate respective. În temeiul articolelor 47 și 48 din statutele MDU, care prevăd că decizia privind o cerere de despăgubire este de competența discreționară absolută a consiliului de administrație, acesta a decis să respingă cererile de despăgubire.

12 Întrucât au apreciat că aceste decizii încălcau drepturile lor statutare, medicii, autorizați prin Ordonanțele High Court din 22 iunie 2005 să cheme în intervenție societatea MDU, au chemat-o în judecată pe aceasta.

13 În această situație, MDU a invocat o excepție de procedură în vederea anulării acestor cereri de chemare în intervenție. MDU a susținut că obiectul cererilor formulate împotriva sa îl constituia, în esență, validitatea deciziilor adoptate de consiliul său de administrație și, în consecință, că aceste cereri intrau în domeniul de aplicare al articolului 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, astfel încât instanțele britanice erau singurele competente, iar nu instanțele irlandeze.

14 În schimb, medicii au arătat că, având în vedere natura cererilor lor, instanțele irlandeze erau competente în temeiul articolului 5 punctele 1 și 3 și al articolului 6 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001. În special, pe de o parte, prin faptul că nu a analizat în mod corespunzător cererile de despăgubire care îi fuseseră adresate, MDU și-ar fi încălcat obligațiile contractuale. Pe de altă parte, din moment ce MDU îi asistase deja pe medici în apărarea acestora în cadrul acțiunii pentru culpă profesională, aceasta nu ar fi putut să respingă acordarea către aceștia a unei despăgubiri într-un stadiu atât de avansat al procedurii.

15 Excepția de procedură invocată de MDU a fost respinsă pentru motivul că cererile medicilor nu intrau în domeniul de aplicare al articolului 22 punctul 2 din regulamentul menționat. MDU a declarat apel la Supreme Court, care a suspendat judecarea cauzei și a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„Atunci când anumiți medici constituie un sindicat profesional sub forma unei societăți înmatriculate în temeiul dreptului unui stat membru, în scopul de a acorda asistență și despăgubire în cadrul exercitării profesiei membrilor acestuia care își desfășoară activitatea în acest din urmă stat și într-un alt stat membru, iar acordarea acestei

asistențe sau a acestei despăgubiri depinde de o decizie adoptată de consiliul de administrație al acestei societăți în temeiul unei puteri discreționare absolute, conform statutului său, litigiile în care o decizie de respingere, în temeiul statutului respectiv, a acordării asistenței sau a despăgubirii către un medic care își exercită activitatea într-un alt stat membru este contestată de acest medic, în sensul că reprezintă o încălcare a drepturilor sale contractuale sau de altă natură de către societatea respectivă, trebuie considerate drept litigii care au ca obiect validitatea deciziei unui organ al acestei societăți în sensul articolului 22 [punctul] 2 din [Regulamentul nr. 44/2001], astfel încât instanțele statului membru în care această societate își are sediul deține o competență exclusivă?"

Cu privire la întrebarea preliminară

16 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită Curții, în esență, să stabilească dacă articolul 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, în temeiul acestei dispoziții, o acțiune precum cea în discuție în acțiunea principală, în cadrul căreia o parte invocă faptul că printr-o decizie adoptată de organul unei societăți i-au fost încălcate drepturile pe care această parte pretinde că le are în temeiul statutelor acestei societăți, privește validitatea deciziilor organelor acestei societăți.

17 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit că, pe de o parte, dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 trebuie interpretate în mod autonom, prin referire la sistemul și la obiectivele acestuia (a se vedea în special Hotărârea din 13 iulie 2006, Reisch Montage, C-103/05, Rec., p. I-6827, punctul 29).

18 Pe de altă parte, astfel cum rezultă din considerentul (11) al Regulamentului nr. 44/2001, competența, care este determinată, în general, de domiciliul pârâtului, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care

materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură. În consecință, astfel de situații trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte.

19 Chiar Curtea a adoptat o astfel de interpretare în ceea ce privește dispozițiile articolului 16 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles"), dispoziții identice, în esență, cu cele ale articolului 22 din Regulamentul nr. 44/2001. Într-adevăr, Curtea s-a pronunțat în această privință în sensul că, în calitate de excepție de la regula generală de competență, dispozițiile menționate ale Convenției de la Bruxelles nu trebuie interpretate într-un sens mai larg decât impune obiectivul lor, întrucât acestea au drept efect să priveze părțile de alegerea instanței, care altfel ar fi instanța de la domiciliul acestora, și, în anumite cazuri, să permită acționarea în justiție a părților la o instanță care nu este instanța competentă de la domiciliul niciuneia dintre acestea (a se vedea Hotărârea din 14 decembrie 1977, Sanders, 73/77, Rec., p. 2383, punctele 17 și 18, Hotărârea din 27 ianuarie 2000, Dansommer, C-8/98, Rec., p. I-393, punctul 21, precum și Hotărârea din 18 mai 2006, ČEZ, C-343/04, Rec., p. I-4557, punctul 26).

20 Or, astfel cum confirmă de altfel Raportul domnului Jenard referitor la Convenția de la Bruxelles (JO 1979, C 59, p. 1), obiectivul esențial al unei astfel de excepții, care prevede competența exclusivă a instanțelor statului membru în care se află sediul unei societăți, este acela de a centraliza competența pentru a evita decizii contradictorii în ceea ce privește existența societăților și validitatea deciziilor organelor acestora.

21 Astfel cum rezultă de asemenea din raportul menționat, instanțele din statul membru în care își are sediul societatea par, într-adevăr, cele mai în măsură să judece astfel de litigii, ca urmare în special a faptului că formalitățile de publicitate ale societății se desfășoară în același stat. În consecință, atribuirea unei astfel de competențe exclusive acestor instanțe se efectuează în interesul unei bunei administrări a justiției (a se vedea în acest sens Hotărârea Sanders, citată anterior, punctele11 și 17).

22 Contrar sugestiilor MDU, nu s-ar putea totuși deduce din principiile amintite la punctele precedente că, în vederea aplicării articolului 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, este suficient ca o acțiune judiciară să prezinte o oarecare legătură cu o decizie adoptată de un organ al unei societăți (a se vedea, prin analogie cu articolul 16 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, Hotărârea din 17 mai 1994, Webb, C-294/92, Rec., p. I-1717, punctul 14, și Hotărârea Dansommer, citată anterior, punctul 22).

23 Într-adevăr, astfel cum susțin medicii, dacă toate litigiile care vizează decizia unui organ al unei societăți ar intra în domeniul de aplicare al articolului 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, aceasta ar însemna că în realitate acțiunile în justiție, fie de natură contractuală, fie de natură delictuală sau de altă natură, intentate împotriva unei societăți ar fi aproape întotdeauna de competența instanțelor din statul membru în care își are sediul această societate.

24 Or, o astfel de interpretare a articolului menționat ar avea drept rezultat faptul că ar fi supuse competenței derogatorii în cauză atât litigii în care nu s-ar putea pronunța decizii contradictorii privind validitatea deliberărilor organelor unei societăți, în măsura în care soluționarea acestora nu ar avea nicio incidență asupra acestei validități, cât și litigii care nu necesită în niciun fel analiza formalităților de publicitate aplicabile unei societăți.

25 În consecință, această interpretare ar extinde domeniul de aplicare al articolului 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 dincolo de ceea ce impune obiectivul acestuia, astfel cum a fost amintit la punctele 20 și 21 din prezenta hotărâre.

26 Rezultă că, astfel cum susțin în mod întemeiat medicii și Comisia Comunităților Europene, articolul menționat trebuie interpretat în sensul că domeniul său de aplicare

nu vizează decât litigiile în care o parte contestă validitatea unei decizii a unui organ al unei societăți în raport cu dreptul societăților comerciale aplicabil sau cu dispozițiile statutare privind funcționarea organelor sale.

27 Or, din decizia de trimitere nu rezultă că medicii au formulat astfel de contestații în fața High Court.

28 Într-adevăr, în acțiunile principale medicii nu contestă în niciun fel faptul că, în conformitate cu statutele MDU, consiliul de administrație al acesteia dispunea de puterea de a adopta decizia prin care s-a respins cererea de despăgubire a acestora.

29 În schimb, acești medici critică modalitățile de exercitare a unei astfel de puteri. În speță, medicii susțin că MDU a respins din oficiu cererea de despăgubire a acestora, fără a o analiza în mod aprofundat, încălcând astfel drepturile pe care aceștia pretind să le aibă potrivit statutelor MDU în calitate de membri ai acesteia.

30 În consecință, acțiunile principale între medici și MDU nu intră în domeniul de aplicare al articolului 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001.

31 Având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea formulată că articolul 22 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, în temeiul acestei dispoziții, o acțiune precum cea în discuție în acțiunea principală, în cadrul căreia o parte invocă faptul că printr-o decizie adoptată de organul unei societăți i-au fost încălcate drepturile pe care această parte pretinde că le are în temeiul statutelor acestei societăți, nu privește validitatea deciziilor organelor acestei societăți.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 22 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că, în temeiul acestei dispoziții, o acțiune precum cea în discuție în acțiunea principală, în cadrul căreia o parte invocă faptul că printr-o decizie adoptată de organul unei societăți i-au fost încălcate drepturile pe care această parte pretinde că le are în temeiul statutelor acestei societăți, nu privește validitatea deciziilor organelor unei societăți.

Semnături